

Jordi Casals, Torroella de Montgrí, 28 de febrer del 2020

[text de la presentació del llibre *Cal Ratoliu*, a la llibreria El Cucut]

CAL RATOLIU

Bona tarda,

la veritat és que estic molt content que en Damià m'hagi demanat que l'acompanyi en la presentació del seu *Cal Ratoliu* aquí a la Cucut de Torroella. Vull felicitar al Cep i la nansa també per haver editat aquest llibre el qual, per cert, com a objecte està molt ben editat.

Abans de començar a parlar del llibre necessito parlar-vos d'en Damià i d'algunes vivències que hem viscut plegats. No és pas per fer safareig, és una introducció necessària per poder explicar millor el meu interès, especial, per aquest recull.

Vaig conèixer en Damià a l'Institut Alexandre Deulofeu, jo feia, de fet encara faig, de professor de Llengua i literatura Castellana, i ell feia de professor de Filosofia. Per aquells que no ho sapigueu, en Damià, a més d'autor de llibres de relats, d'assajos i d'un llibre de poemes, és doctor en Filosofia.

De fet ja ens havíem llegit algun llibre mútuament abans de treballar plegats, però va ser a l'institut on, a les trinxeres agradables de 4t d'ESO ens vam fer més. I fins i tot, a final de curs, vam anar tots dos a passar un parell de dies a un càmping de l'Estartit en qualitat de professors acompanyants de la classe de la qual jo n'era tutor.

Durant el curs, i al bungalow, vam xerrar hores i hores i, mica en mica, vaig fer-me una idea d'aquest escriptor i professor de Viladamat.

A partir d'aquí, crec que el puc anomenar amic meu, i també gràcies a ell, tot i que ja ens havíem vist en alguna presentació, vaig conèixer a en Jordi, de qui també soc fan i amb qui també tinc una gran relació.

Val, ara, un cop feta aquesta introducció algú pot dir: perfecte, aquest tio s'ha dut el seu col·lega qui parlarà sí o sí bé del seu llibre. Qui pensa això no li falta part de raó, és clar, però si us he explicat tot això és per poder parlar amb autoritat d'aquest

llibre. Perquè conec en Damià. Si fos un llibre de narrativa probablement no us hagués explicat tot això, però al ser un dietari, un llibre de reflexions, amb alguna estampa, crec que era important remarcar aquesta relació.

Si heu llegit els seus contes, i si no ho heu fet us ho recomano, sabreu que en Damià no escriu com la seva generació, ell té un estil molt més concís. No és barroc, no estira les imatges, ni les metàfores, ni omple els textos de comparacions amb els seus referents, amb la seva educació sentimental. No fa picades d'ullet a pel·lícules, a còmics, a personatges de la sèrie B, a discos i grups de rock dels 90. Això és el que fem constantment els narradors nascuts als 70 o 80 com en Jordi Dausà, o en Marc Pastor, o en Pau Planas, o en Sergi Pons Codina, o en Pep Prieto, o en Pere Maruny... o fins i tot escriptors un xic més grans com Sebastià Roig, Kiko Amat o Vicens Pagès. En Damià és més clàssic del que tocaria per generació, però més pop del que sembla. Un pensador racional, que no es deixa endur gaire per les emocions, calculador —deslliurant qualsevol deix pejoratiu que pugui tenir aquest terme—, de costums fixos en excés i d'una conversa fluida i sempre, sempre, interessant i enriquidora.

Aquí a *Cal Ratoliu* serà diferent, en aquest text sí que parla dels seus referents, de com va entrar en el món de la lectura, de la seva adolescència i de la motxilla — dels orígens— dels quals va renegar i va tornar a cercar després. Parlarà de literatura també, evidentment, de les seves lectures, de quins són els llibres que més li han impactat. I parlarà d'emocions: amor, vergonya, un xic d'ira. Amb molta sinceritat. Sinceritat molt valenta. I ja només per això paga molt la pena llegir-lo. D'altra banda, en Damià és una de les persones més intel·ligents amb les que m'he topat, és un tio molt cultivat i a més, i sobretot, és un gran observador. Té aquell ull clínic de naturalista que observa els llops rere uns matolls, o d'escriptor Naturalista. Té la mirada d'aquells creadors del XIX que havien d'observar amb mirada científica la realitat per seccionar-la amb bisturí abans d'explicar-la i escriure sobre ella.

De veritat, que la manera com entén la jugada, de com entén la gent, de com troba patrons de conducta o patrons d'esdeveniments té un punt esfereïdor.

Però tot aquest talent ell no el fa servir. Aquestes dots d'observació espectaculars que posseeix, que gairebé són un superpoder, no les utilitza per treure'n profit a les seves narracions. O potser sí, perquè els seus contes ja expliquen —a la seva manera— la realitat que prèviament ha hagut de ser observada. Però el que vull dir és que malgrat tenir aquesta habilitat per decodificar i classificar la realitat, no fa novel·les realistes. Ni versemblants. Tots sabeu de la preocupació dels escriptors realistes per ser versemblants, des de Cervantes fins Narcís Oller, Mark Twain... qui volgueu. Els contes d'en Damià són a voltes onírics, surrealistes, al·legòrics, absurds, excèntrics, concèntrics... de tot menys realistes. Ell mateix ha explicat més d'un cop que la seva manera d'escriure parteix del subconscient, de l'escriptura automàtica. És clar que després la corregeix i la poleix. Per això el seu primer poemari es titulava *El penúltim vòmit*. (Si vol ell que ho expliqui després). I tot i que soc fan dels seus contes, de vegades havia pensat que amb aquestes aptituds d'observació potser ens estàvem perdent un gran escriptor realista —i aquí ho deixo, Damià—. A veure, en Damià té molt clar quina és la seva escriptura i no seré jo qui l'animi a fer un gir. Entre d'altres motius perquè, insisteixo, la seva manera diferent de narrar m'agrada molt. Tan el que fa i com ho fa.

Quan vaig saber que feia un dietari em vaig alegrar, perquè vaig veure que aquesta observació de la realitat tan exhaustiva combinada amb la seva mirada peculiar, donaria un resultat diferent. Aquí sí que podria utilitzar les dots de gran observador i a més les combinaria amb la seva formació de pensador i el resultat seria un llibre interessant, perquè diria coses diferents.

A més dels seus orígens, de reflexions literàries i de parlar-nos del seu respecte o —amor?, puc dir amor pel llenguatge o em passo de carrincló?— trobarem molta crítica i també optimisme, algun moment hilarant — com el de la discoteca Epicur— i que potser a ell no li fa gràcia, i alguna clatellada cap a les camarilles d'escriptors o a les propostes o col·laboracions literàries.

Però he deixat per al final el que trobo més rellevant del llibre. Tot i que ja ho he insinuat abans: de la barreja de valentia, observació i pensament apareix una visió desacomplexada de certs temes. En una de les entrades, en Damià reivindica la lectura dels clàssics, però no amb aquell posat hipster, pedant, gafapasta. De fet

comença carregant contra qui parla i recomana els clàssics sense haver-los llegit. Bé, ell recomana llegir-los i ho fa perquè diu que els clàssics es sentien lliures per opinar i defensar postulats encara que estiguessin mal vistos o fins i tot poguessin ser delictius vistos amb els ulls del segle XXI. Als pensadors clàssics se'ls en refot ser políticament correctes, i en Damià opina obertament, com si fos un clàssic. Compara l'anorèxia amb la religió (sí, tranquil, ho enuncio superficialment perquè cogui més), es carrega a en José Maria Pemán, però defensa aferrissadament Torcuato Luca de Tena i el justifica malgrat a les seves novel·les dels anys cinquanta, no hi hagués crítica al règim feixista del General Franco. O fins i tot, i he dit que és una persona extremadament racional, però també de costums fixos: va (o anava) una vegada a l'any a fer-se llegir la mà, i aquí ho confessa.

Una professora de filosofia, la Marta Pous, va definir en Damià amb la següent imatge: una festa a un local fosc i brut, plena de punks, amb crestes de colors de vint centímetres, col·locats, ballant un pogo. I enmig d'ells apareix un jove vestit amb americana que no balla. En el fons, el tio de l'americana és el provocador. He vist a alguna lectora, per exemple la mateixa Marta Pous, ofesa amb en Damià, i sincerament m'hagués agradat veure'n més, d'ofesos. Només et demano que pel proper dietari siguis encara més valent i amb la teva capacitat d'observació facis anàlisis provocadores, sense que t'importi un pito el que pensin els demés. Com un dels escriptors clàssics d'aquells que parles.

Enhorabona pel llibre I, si us plau, no us el perdeu.